

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti

“Bank işi” kafedrası

Ali məktəblərin “Maliyyə” ixtisası üzrə
magistr pilləsində təhsil alan
tələbələr üçün

Pul-kredit tənzimlənməsi

Fənni üzrə tədris

P R O Q R A M I

Bakı 2013

Elmi məsləhətçi:

i.e.d. prof. **Z.F.Məmmədov**

Tərtib edənlər:

dos. **Z.H.İbrahimov**

dos. **R.V.Əsgərova**

dos. **Y.Əzizov**

**“Pul-kredit tənzimlənməsi” fənninin
saat şəbəkəsi**

No.	Mövzuların adı	Saatların cəmi	Mühazirə	Məşğələ
1	Pul-kredit tənzimlənməsi və bu haqda iqtisadi fikirlər.	4	2	2
2	Pul-kredit siyasətinin həyata keçirilməsi üsulları. Pul-kredit tənzimləmə vasitələri.	6	2	2
3	Valyuta tənzimlənməsi vasitələri.	4	2	2
4	Kommersiya banklarının fəaliyyətinin tənzimlənməsi	4	2	2
5	Pul kütləsi və pul emissiyası. Pul tədavülünün təşkili və nizamlaşdırılması	6	2	2
6	Pul-kredit tənzimlənməsi və inflyasiya. Inflyasiyanın əsas pul və qeyri-pul amilləri	6	2	2
7	Kapital hərəkətinin tənzimlənməsi problemləri.	4	2	2
8	Xarici ölkələrdə pul-kredit tənzimlənməsi və onun əsas istiqamətləri: 1. ABŞ-da pul-kredit tənzimlənməsi 2. Avropa ölkələrinin pul-kredit tənzimlənməsinin əsas xüsusiyyətləri. 3. Yaponiya və Çində pul-kredit tənzimlənməsi. 4. Türkiyənin pul-kredit siyasəti və tənzimləmə üsulları	10	2	2

Tədris prosesində istifadə olunan əsas anlayışlar

Pul-kredit tənzimlənməsi – dövlətin iqtisadi siyasətinin tərkib hissəsidir. Mərkəzi Bankın pul-kredit tənzimlənməsi dövriyyədə pul kütləsinin, kredit həcmnin, faiz dərəcələrinin və pul dövranı və kreditin digər göstəricilərinin dəyişməsinə yönəlmiş tədbirlər toplusudur.

Pul kütləsi - pul tədavülünün mühüm miqdar göstəricisidir. Pul kütləsi pul bazasının kommersiya bank sistemində genişlənməsi ilə yaranır və tədavüldəki nağd pullardan və müştərilərin hesablarındakı pul qalıqlarından ibarətdir.

Pulun dövretmə sürəti (pulun tədavül sürəti) – pulun tədavül və tədiyyə funksiyasını yerinə yetirdiyi zaman pul hərəkətinin intensivliyinin göstəricisi olub, il ərzində, hər bir dövrü gəlirlərin xərclərinə xidmət edən, pul kütləsinin dövrlərinin sayını göstərir. Yəni pulun dövretmə sürəti eyni adlı pul vahidinin pul dövriyyəsinin sayı və ya pul dövriyyəsinin müddəti, sürəti ilə ifadə olunur.

Pul bazası - mərkəzi bank tərəfindən buraxılan (Mərkəzi Bankın xəzinədarlığında olan nağd pullar nəzərə alınmadan) nağd pullar və kommersiya banklarının məcburi ehtiyatları nəzərdə tutulur.

Pul multiplikatoru - pul bazasının artması zamanı pul təklifinin necə dəyişməsinə göstərir. Pul multiplikatorunu pul təklifinin pul bazasına qarşı münasibəti kimi qiymətləndirmək olar. pul təklifi (nağd pul+tələbolunanadək depozitlər), pul bazası (nağd pul+ehtiyatlar) deməkdir.

Pul aqreqatı - pul kütləsinin göstəricisidir. Statistika pul aqreqatları müəyyən müddətdə pulun hərəkətindəki dəyişikliklərinin təhlili üçün nəzərdə tutulmuşdur. Pul aqreqatlarının düzülüşünün əsasını maddi sərvətlərin likvidlik səviyyəsi ardıcılığı təşkil edir. Pul tədavülünün müəyyən tarixə, müəyyən müddət üçün miqdar dəyişikliklərini, həmçinin pul kütləsinin artım tempinin və həcmnin tənzimlənməsi üzrə tədbirlərin işlənilməsi üçün pul aqreqatlarından istifadə edilir.

Pulun emissiyası - pulların tədavülə elə buraxılışdır ki, bu zaman pul kütləsi tədavüldə artır. Pul emissiyası hər bir ölkənin mərkəzi bankı tərəfindən həyata keçirilir ki, bununla da tədavülə əlavə «ilkın» pullar buraxılmış olur.

Stimullaşdırıcı monetar siyasət - tənəzzül zamanı həyata keçirilir və iqtisadiyyatın canlandırılmasına, işsizliklə mübarizədə işgüzar aktivliyin stimullaşdırılmasına yönəldilir. Stimullaşdırıcı monetar siyasət mərkəzi bank tərəfindən pul təklifinin artırılmasına yönəlik tədbirləri əhatə edir. Bu zaman istifadə olunan tədbirlər: ehtiyat tələblərinin aşağı salınması, faiz uçot dərəcələrinin aşağı salınması, mərkəzi bank tərəfindən dövlət qiymətli kağızlarının alınması.

Məhdudlaşdırıcı monetar siyasət - iqtisadiyyatın hədsiz canlandığı mərhələdə işgüzar aktivliyin qarşısının alınması, inflyasiyanın azaldılması məqsədilə aparılır. Məhdudlaşdırıcı monetar siyasət mərkəzi bank tərəfindən pullu tələbin azalmasına yönəlmiş tədbirlərlə əhatə edilir. Bu tədbirlər: ehtiyat tələbləri normalarının artırılması, faiz uçot dərəcələrinin artırılması, mərkəzi bank tərəfindən dövlət qiymətli kağızlarının satılması.

Kredit ekspansiyası - uzun və qısamüddətli kreditləşmənin miqyasının genişlənməsidir. Pul-kredit tənzimlənməsi zamanı Mərkəzi Bankın kreditin stimullaşdırılmasına və pul emissiyasına yönəlik metodları. Bu metoddan istifadə edildikdə komməriya banklarının resursları artır, yəni kreditləşdirmə imkanları genişlənir ki, bu da tədavüldə pul kütləsinin ümumi həcmi artırır. kredit ekspansiyası iqtisadiyyatı pulla təchiz edir, iqtisadi konyukturanın canlanmasını stimullaşdırırsa və istehsalın artmasına səbəb olur.

Kredit restriksiyası – mərkəzi Bankın kreditlərin verilməsi üzrə komməriya banklarının imkanını məhdudlaşdırdığı və beləliklə də iqtisadiyyatın pulla təchizinə təsir göstərmiş olduğu metodlarıdır. Kredit restriksiyası iqtisadi dirçəliş dövrlərində “çox qızmanı”, aradan qaldırır, tədavüldə pul kütləsini məhdudlaşdırır və tələb inflyasiyasını aşağı salır.

Yenidən maliyyələşdirmə dərəcələri ilə verilən mərkəzləşdirilmiş kreditlər - Mərkəzi bank komməriya banklarının yenidən maliyyələşdirilməsini həyata

keçirə bilər. Bankların yenidən maliyyələşməsi dedikdə kredit müəssisələrinin mərkəzi bankdan aldığı pul vəsaitləri başa düşülür. Mərkəzi Bank özünün pul-kredit siyasətini bu gün yenidən maliyyələşmənin müxtəlif formaları ilə həyata keçirir.

Overdraft krediti - kommersiya banklarının mərkəzi bankdan qısa müddətə 1 aya limitlə aldığı kredit overdraft kreditidir ki, Mərkəzi Bankın bu üsulla verdiyi kreditlər overdraft mexanizmini əmələ gətirir. Bu kredit təminatlıdır.

Overnait kreditləri – Mərkəzi Bankın kommersiya banklarına verdiyi 1 günlük kreditlərdən söhbət gedir və uyğun olaraq bu kreditlər overnait kreditləri adlanır.

Lombard krediti - girov mexanizmi üzərində qurulmuş, kommersiya banklarının girov təminatı kimi əsasən qısamüddətli dövlət istiqraz və rəqələri və ya xəzinədarlıq veksellərini istifadə etməklə Mərkəzi Bankdan aldığı kreditdir. Bu kreditlərin müddəti 30 gündən ibarətdir.

Veksellərin yenidən uçuğu - uzun müddət Qərbi Avropa banklarının pul-kredit siyasətinin əsas üsullarından biri olmuşdur. Mərkəzi banklar nəzərə alınan veksellər üçün müəyyən tələblər irəli sürürdülər. Bu tələblərdən başlıcası borc öhdəliklərinin təminatlı olması idi.

Mərkəzi bank uçuğu dərəcəsi siyasəti - (və ya diskont siyasəti) apararkən «sonuncu instansiya kreditörü» rolunu oynayır. O, müvəqqəti çətinliyə düşmüş maliyyə cəhətdən daha dayanıqlı banklara kredit verir və həmçinin onların portfelində olan qiymətli kağızların, əsasən veksellərin yenidən uçuğunu aparır. Xüsusi şərtlərlə bəzi hallarda uzunmüddətli kreditlər verir. Bu, xırda banklara ödəmələrin edilməsindən ötrü verilən pul vəsaitləri şəklindəki kredit ola bilər. Bəzən isə kredit çətin maliyyə vəziyyətinə düşmüş və özünün balansını qaydaya salmaq üçün köməyə ehtiyacı olan banklara da verilir.

Məcburi ehtiyat normaları - kommersiya bankları cəlb etdikləri depozitlərin bir hissəsini məcburi qaydada müəyyən olunmuş şəkildə mərkəzi banklarda saxlamalıdır. Mərkəzi bankların təyin etdiyi məcburi ehtiyatlar

bankların depozit bazasının həcminə təsir etdiyindən, bankların kredit verməsini tənzimləyir və buna görə də bank resurslarının həcminə təsir edir.

REPO - mərkəzi bank tərəfindən qiymətli kağızların kommersiya banklarına satılması və əvvəlcədən razılaşdırılmış müddət bitdikdən sonra onlardan geri alınması deməkdir.

Əks-REPO - mərkəzi bank tərəfindən qiymətli kağızların kommersiya banklarından alınması və əvvəlcədən razılaşdırılmış müddət bitdikdən sonra onlara geri satılmasını nəzərdə tutur.

Xərclər inflyasiyası - resursların, istehsal faktorlarının qiymətlərinin qalxması, bunun nəticəsində də istehsal və tədavül xərclərinin, həmçinin istehsal olunan malların qiymətlərinin qalxmasında özünü göstərir. Resursların qiymətlərinin qalxma səbəbi milli valyutanın məzənnəsinin düşməsi və resursların dünya qiymətlərinin dəyişməsidir. Öz növbəsində konkret əmtəənin istehsal xərclərinin qalxması digər əmtəələrin də qiymətlərinə təsir edir. Çünki, qiyməti qalxan malı almaq üçün istər-istəməz öz malının da qiymətini qaldırmaq lazımdır.

Tələb inflyasiyası - əhalinin və müəssisələrin məcmu pul gəlirlərinin mal və xidmətlərin real artım həcmindən tez artığı bir iqtisadi vəziyyətdə yaranır. Tələb inflyasiyası əsasən tam məşğulluq zamanı baş verir və bu zaman tələbin nəyin hesabına – dövlət xərclərinin, yaxud istehsalçılar tərəfindən mal və xidmətlərə olan tələbin artması hesabına baş verməsi bir o qədər də əhəmiyyətli deyil. Tələb inflyasiyası bir sıra pul faktorları ilə əlaqədar yaranır ki, onlar aşağıdakılardır: iqtisadiyyatın hərbiləşdirilməsi və hərbi xərclərin artması; dövlət büdcə kəsiri və daxili borcların artması; bankların kredit ekspansiyası; ağır sənaye sahələrinə hədsiz investisiyalar; inflyasiyanın idxalı.

Təklif inflasiyası - Bu növ inflyasiya resurslardan tam istifadə olunmadığı bir şəraitdə istehsal xərclərinin əhəmiyyətli artmasının səbəb olduğu qiymətlərin qalxması kimi başa düşülür. Məsələn: müəssisələrin özlərinin əsas fondlarının geniş həcmdə təkmilləşdirilmə və yeniləşdirilməsini həyata keçirdikləri zaman baş verə bilər. Dünya təcrübəsində məcmu tələbin

enməsi ilə qiymətlərin qalxmasına səbəb olan bu növ inflyasiyaya tez-tez rast gəlmək olar.

İdxal inflyasiyası – xarici faktorların təsiri nəticəsində; məsələn, ölkəyə həddən çox xarici valyuta axını və import qiymətlərinin qalxması ilə yaranan inflyasiyadır. Belə ki, xaricdən axıb gələn valyuta ölkənin mərkəzi bankı tərəfindən milli valyutaya dəyişdirilir və bu zaman məcburiyyət qarşısında arxasında əmtəə kütləsi olmayan əlavə milli valyuta emissiya edilir.

Kredit inflyasiyası – hədsiz kredit ekspansiyasının yaratdığı inflyasiyadır.

Deflyasiya siyasəti – bu pul tələbinə qarşı pul-kredit və vergi mexanizmi vasitəsilə, dövlət xərclərinin aşağı salınması, yenidən maliyyələşdirmə dərəcələrinin qaldırılması, vergi prosesinin təzyiqinin güclənməsi və pul kütləsinin məhdudlaşdırılmasına tərəf yönəldilən bir mexanizmdir. Deflyasiya siyasətinin yerinə yetirilməsinin əsas xüsusiyyəti iqtisadiyyatda böhran hallarının yaranması və iqtisadi artımın ləngiməsidir.

Gəlirlər siyasəti – bu siyasət qiymətlər və əmək haqqlarına qarşı, onların tam dondurulması və yaxud da artırılmasına məhdudiyətlərin qoyulması ilə baş verən paralel nəzarətdən ibarətdir.

Valyuta intervensiyası - Mərkəzi Bankın manatın müqabilində, onun məzənnəsinə və iqtisadiyyatda pullu tələb və təklifə təsir məqsədilə birja və banklararası bazarda xarici valyutanın alqı-satqısı başa düşülür. Bir sözlə, valyuta müdaxiləsi Mərkəzi Bank tərəfindən valyuta bazarında həyata keçirilən xarici valyutanın alqı-satqısı əməliyyatıdır. Mərkəzi Bank valyuta bazarında satışlar həyata keçirərkən özünün sərəncamında olan xarici valyuta ehtiyatlarından istifadə edir.

“Üzən” valyuta məzənnəsi rejimi - valyuta məzənnəsinin valyutaya olan tələb və təklifin təsiri əsasında formalaşmasıdır. Üzən məzənnə hər gün və tez-tez dəyişir. Mərkəzi Bank müstəsna hallarda məzənnənin kəskin tərəddüdlərinin qarşısını almaq üçün valyuta bazarına müdaxilə edib məzənnə dəyişikliyini “hamarlaya” bilər.

Təsbit edilmiş məzənnə - rejimi ölkənin milli valyutasının sərbəst dönərli xarici valyutaya qarşı dəyişməz saxlanmasıdır.

Giriş

Iqtisadiyyatın durumu əhəmiyyətli dərəcədə pul-kredit sferasının vəziyyətindən asılıdır. Institutların sayına, kredit resursları və əməliyyatlarının həcminə görə bütün pul-kredit sisteminin bazasını kommersiya bankları və digər kredit təşkilatları təşkil edir.

Pul-kredit tənzimlənməsi – dövlətin iqtisadi siyasətinin tərkib hissəsidir. Mərkəzi Bankın pul-kredit tənzimlənməsi dövriyyədə pul kütləsinin, kredit həcmnin, faiz dərəcələrinin və pul dövrəni və kreditin digər göstəricilərinin dəyişməsinə yönəlmiş tədbirlər toplusudur.

Mərkəzi Bankın pul-kredit tənzimlənməsi maliyyə sabitliyinə nail olma və onun qorunub saxlanmasına, ən başlıcası, milli valyutanın kursunun möhkəmlənməsinə və ölkənin tədiyyə balansının sabitliyinin təmin olunmasına istiqamətlənir. Bu baxımdan ölkənin gələcək iqtisadi siyasətinin inkişafı bu sahədə ixtisasçıların və mütəxəssislərin hazırlanmasını ön plana çəkir. Fənnin predmeti müxtəlif iqtisad elmlərini əhatə edir. Belə ki, pul-kredit tənzimlənməsi “İqtisadi nəzəriyyə”, “Pul və banklar”, “Bank işi”, “Maliyyə”, “Beynəlxalq valyuta-kredit münasibətləri” və s. Fənnlərlə qarşılıqlı əlaqədə öyrənilir.

Fənnin öyrənilməsi zamanı müxtəlif üsullardan istifadə edilir. Məşğələ dərslərində müxtəlif variantlı və açıq suallı testlərdən, müəyyənlik və terminlərin araşdırılması üsulundan, təcrübə tapşırıqlarla istifadə edilməsi özünün müsbət nəticəsini verir.

Mövzu 1. Pul-kredit tənzimlənməsi və bu haqda iqtisadi fikirlər.

Dövlətin iqtisadi siyasəti olan pul-kredit tənzimlənməsi haqqında ümumi anlayış. Pul-kredit tənzimlənməsinin mahiyyəti, rolu, onun məqsəd və vəzifələri.

Pul-kredit tənzimlənməsi haqqında iqtisadi fikirlər. İqtisadiyyatın idarə olunmasının müasir modelinin istiqamətləri. Müxtəlif pul konsepsiyaları və onların əsas istiqamətləri.

Azərbaycan Respublikasının bazar prinsiplərinə uyğun olaraq pul-kredit tənzimlənməsi, onun əsas istiqamətləri.

Mövzu 2. Pul-kredit tənzimləmə vasitələri

Pul-kredit tənzimlənməsində Mərkəzi Bankın rolu, vəzifə və funksiyaları. Pul-kredit siyasəti, fəaliyyət dövrünə görə onun ayrı-ayrı məqsədlərinin bir-birindən fərqləndirilməsi. Pul-kredit siyasətinin əsas vəzifələri. Pul-kredit siyasətinin həyata keçirilməsi üsulları.

Pul-kredit tənzimləmə vasitələri. Mərkəzləşdirilmiş kreditlər onların verilmə qaydası. Mərkəzi Bankın uçot dərəcəsini müəyyənləşdirilməsi. Faiz siyasəti. Marja. Faizin növləri və hesablanma metodları. Yenidən maliyyələşdirmə dərəcəsi ilə verilən mərkəzləşdirilmiş kreditin müxtəlif formaları. Overdraft, overnayt, veksellərin yenidən uçotu ilə kreditlərin verilməsi, lombard kreditlərinin verilmə üsulları. Kredit tənzimlənməsində Mərkəzi Bankın rolu.

Məcburi ehtiyat normaları. Onun funksiyaları. Ölkənin bank sistemində məcburi ehtiyat normasının təsir mexanizmi.

Açıq bazar əməliyyatları. Bazar iqtisadiyyatı şəraitində bu alətin səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi. Birbaşa və dolaylı açıq bazar əməliyyatları. Repo və əks repo əməliyyatları. Bu əməliyyatların aparılma ardıcılığı. Açıq bazar əməliyyatının ölkənin pul bazarına, kredit bazarındakı likvidliyə təsirinin qiymətləndirilməsi.

Pul-kredit tənzimlənməsi vasitələrinin qarşılıqlı əlaqəsi. Kredit bazarında likvidliyə təsir müddətinə görə pul-kredit tənzimləmə alətlərinin təsnifləşdirilməsi. Qısa, orta və uzunmüddətli tənzimləmə alətlərinin kredit bazarına təsiri.

Mövzu 3. Valyuta tənzimlənməsi vasitələri.

Pul-kredit siyasəti alətlərindən olan valyuta intervensiyası. Valyuta siyasəti onun məqsəd və vəzifələri.

Valyuta tənzimlənməsinin vasitələri.

Valyuta məzənnələri. Nominal və real valyuta məzənnələri, ona təsir edən amillər. Valyuta rejimi.

Valyuta bazarı və onun tənzimlənməsi. İnzibati və ya qanunvericiliklə müəyyən edilmiş normativ qaydalar sistemi olan valyuta məhdudiyyətləri. Onların ayrı-ayrı üsulları və aparılma məqsədi. Ölkəmizdə aparılan valyuta siyasəti və valyuta ehtiyatlarının idarə edilməsi.

Mövzu 4. Kommersiya banklarının fəaliyyətinin tənzimlənməsi.

Bazar iqtisadiyyatında kommersiya bankları, onların vəzifə və funksiyaları. Bankların mahiyyəti. Bankın mahiyyətinə qarşı irəli sürülən metodoloji tələblər. İki pilləli bank sistemində bankların fəaliyyət prinsipləri. Bankların mövcud resurs çərçivəsində fəaliyyət prinsipi. Bu prinsipin bank likvidliyinin qorunmasında rolu. Kommersiya banklarının tam iqtisadi sərbəstliyi və Mərkəzi Bank tərəfindən onların fəaliyyətinə yalnız dolaylı iqtisadi metodlarla təsir.

Dövlət tənzimlənməsinin əsas istiqamətləri. Maliyyə-kredit institutlarının, bank fəaliyyətinin tənzimlənməsi. Bank fəaliyyətinin tənzimlənməsi spesifik xüsusiyyətləri. Bank fəaliyyətinin idarə edilməsi.

Bankların likvidlik göstəriciləri. Likvidliyin əsas meyarları. Bankın öhdəlikləri. Kredit təşkilatlarının likvidlik vəziyyətinə nəzarət. Likvidlik normativləri, onların hesablanma qaydası.

Mövzu 5. Pul kütləsi və pul emissiyası.

Pul kütləsi pul tədavülünün mühüm miqdar göstəricisi kimi. Pulun kupyur quruluşu, onun düzgün təmin olunması. Pul kütləsinin tənzimlənməsi.

Pulun dövretmə sürəti, onun müəyyənləşməsi. Pulun dövretmə sürətinə təsir edən amillər. Pul kütləsi və pulun dövretmə sürəti arasında əlaqə.

Müasir pul emissiyası. Pul emissiyasının ayrı-ayrı növləri. Bazar iqtisadiyyatı şəraitində müasir pul emissiyasının kredit xarakteri.

İkipilləli bank sistemi şəraitində emissiya mexanizminin bank (depozit) multiplikatoru əsasında fəaliyyət göstərməsi. Multiplikasiyanın vahid mexanizmi. Pul, bank, depozit və kredit multiplikatoru. Pul təklifi, pul bazası və pul multiplikatoru arasında asılılıq.

Pul aqreqatları. Ölkənin kredit sisteminin struktur xüsusiyyətlərindən və onun maliyyə bazarlarının inkişaf səviyyəsindən asılı olaraq pul aqreqatlarının sayı və tərkibi.

Pul tədavülü. Nağd pul və nağdsız dövriyyə. Nağd pul dövriyyəsinin artma səbəbləri. Pul tədavülünün kanalları. Pulun hərəkət etdiyi subyektlərdən asılı olaraq pul tədavülünün növləri. İqtisadiyyatın ayrı-ayrı modellərində pul tədavülünün xüsusiyyətləri. Nağdsız pul tədavülünün qrupları.

Pul tədavülünün təşkili və nizamlaşdırılması. Pul emissiyası kanalları. Pul emissiyasının mexanizmi. Mərkəzi Bankın pul tədavülünün təşkili.

Mövzu 6. Pul-kredit tənzimlənməsi və inflyasiya.

Inflyasiya, onun mahiyyəti. Inflyasiya proseslərinin artma səbəbləri. Inflyasiyanın yaranmasının forma və növləri. Inflyasiyanın inkişaf mərhələləri. Pul kütləsi və qiymətlərin artım sürəti arasında əlaqənin inflyasiyanın inkişaf mərhələlərinə təsiri.

Inflyasiya səviyyəsinin müəyyən edilmə mexanizmi və həddi. Inflyasiyanın mərhələləri. Başlanğıc və əsas mərhələnin başlıca xüsusiyyətləri. Pul tədavülünün inflyasiya proseslərinin vəziyyətindən asılı olan əsas sabitləşmə formaları. Şok terapiyası, şok terapiyası şəraitdə inflyasiyanın aradan qaldırılması üçün pul islahatlarının xüsusiyyətləri. İnflyasiya səviyyəsinin müəyyən olunması. Inflyasiyanın əsas pul və qeyri-pul amilləri. İnflyasiya amilləri ilə mübarizə üçün

İqtisadiyyatın dövlət tənzimlənməsinin kompleks tədbirlərinin həyata keçirilməsi.

Mövzu 7. Kapital hərəkətinin tənzimlənməsi problemləri.

Kapitalın beynəlxalq hərəkətinin mahiyyəti. Müasir mərhələdə kapitalın hərəkətinin xüsusiyyətləri. Xarici investisiyaların iqtisadiyyatın inkişafına təsiri.

Xarici investisiyaların tənzimlənməsi və onun ayrı-ayrı üsulları. Kapital hərəkətinə nəzarətin məqsəd və vəzifələri.

Kapitalın hərəkətinin tədiyə balansının kəsirinə təsiri. Xarici borc və onun tənzimlənməsi.

Kapitalın hərəkətinin valyuta məzənnəsinə təsiri.

Mövzu 8. Xarici ölkələrdə pul-kredit tənzimlənməsi və onun əsas istiqamətləri.

Dünyanın inkişaf etmiş dövlətlərində pul-kredit tənzimlənməsinin əsas istiqamətləri.

ABŞ-da pul-kredit tənzimlənməsi. ABŞ-ın pul-kredit siyasətinin rəsmi bələdçisi olan FES. FES-in pul tənzimlənməsinin əsas xüsusiyyətləri və rolu.

İngiltərənin pul-kredit sisteminin əsas xüsusiyyətləri. *İngiltərə bankında* banknot buraxılışı həddini təyin edən və onların sərbəst dəyişdirilməsini tələb edən emissiya əməliyyatları. İngiltərə Bankı tərəfindən pul-kredit siyasətinin reallaşmasının yeni mexanizmi. İngiltərə Bankının pul-kredit tənzimlənməsi alətləri.

Fransada pul-kredit siyasəti. Mərkəzi Bank tərəfindən aralıq (valyuta kursu və pul kütləsinin artım tempi) və sonuncu (qiymətlərin sabitliyi) məqsədlərin müəyyən olunması. Fransa bankının faiz dərəcələrini tənzimləyərək pul bazarına təsiri.

Almaniyanın pul-kredit tənzimlənməsi. Almaniya Bundesbankının əsas məqsədi. Səmərəli iqtisadi inkişafın zəmini olan qiymətlərin sabitliyinin təmin edilməsi. Alman Bundesbankının pul-kredit siyasətində dövlətlə əməkdaşlıq səviyyəsini qiymətləndirilməsi.

Yaponiyanın pul-kredit və bank fəaliyyətinin tənzimlənməsi. Yaponiya bank sektorunun özəllikləri.

Çin iqtisadiyyatında pul-kredit və bank fəaliyyətinin tənzimlənməsi.

Turkiyənin pul kredit və bank fəaliyyətinin tənzimlənməsinin spesefik cəhətləri.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Bakı 1995.
2. “Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bank haqqında” Qanun. Bakı 2004
3. “Banklar haqqında” Qanun. Bakı 2004.
4. “Valyuta tənzimi haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunu. Bakı 1994.
5. Mərkəzi Bankın normativ xarakterli aktları və qərarları. 2000-2010.
6. Bank nəzarəti üzrə Bazel Komitəsi “sənədlər toplusu” 1998-2008 (ingilis dilində)
7. Ş. Ə. Abdullayev, R.V.Əsgərova. “Bank işi” Dərslik. Bakı 2009.
8. R.V. Əsgərova “ Pul, kredit və banklar” dərslik. Bakı-2007
9. R. Bəşirov “Bank işi” dərs vəsaiti . Bakı- 2007
10. Z.F. Məmmədov “Bank işi və elektron bankçılıq” Dərslik Bakı-2003
11. M.Bağirov “Banklar və bank əməliyyatları” Bakı- 2003
12. «Beynəlxalq Valyuta Kredit Münasibətləri və Xarici ölkələrin pul-kredit sistemi» M.Sadıqov, E.Balayeva, Ş.Həmişəyeva Bakı 2003
13. A.Kərimov və A.Babayev “Qiymətli kağızlar bazarı” Bakı-2003
14. E.M.Sadıqov “Bankların qiymətli kağızlarla əməliyyatları” Bakı 2001(rus dilində)
15. Sadıqov E.M. Azərbaycanın qiymətli kağız bazarı və onun inkişaf perspektivləri. Sankt-Peterburq 2003.
16. R.M.Rzayevin redaktəsilə “ Pul, kredit və banklar” dərslik Bakı-2000

17. Ş. Ə. Abdullayev, N. N. Xudiyev. “Kommersiya Banklarında kredit resurslarının təşkili və kredit risklərinin sığortalanması”. Bakı-2000-ci il.
18. D.MakHoton, D.C.Ditç “İnkişaf etməkdə olan dövlətlərdə banklar” 2004 (rus və ingilis dillərində)
19. О.И.Лаврушин “Банковкое дело” Москва 2008
20. О.Ю. Свиридов «Деньги, кредит, банки» Ростов-на-Дону 2004
21. Н.Б.Топорнин. Организационно-правовые основы банковской системы Великобритании // Деньги и кредит. 1992. №11.
22. Эдвин Дж. Долан. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика (пер. с англ. В.Лукашевича и др. под общ. ред. В, Лукашевича, М.Ярцева – СПб.1994)
23. Л.Н.Красавина. «Международные валютно-кредитные и финансовые отношения» учебник. Москва 1994
24. В.М.Усоскин «Современный коммерческий банк» Москва 1994
25. Ширинская Е.Б. Операции коммерческих банков: российский и зарубежный опыт. М.: Финансы и статистика, 1995.
26. Я. Сергиенко. Некоторые особенности монетарных процессов в переходной экономике //Вопросы экономики. 1996. №8.